KULLEĠĠ SAN BENEDITTU
Skola Sekondarja, Ħal Kirkop

Marka

EŻAMI TA' NOFS IS-SENA – 2015/2016

Livelli 5 sa 8

IR-RABÀ SENA	L-STORJA	ĦIN: SIEGĦA U NOFS

L-Isem: ________________________________ **Il-Klassi:** ___________

Ezerċizzju A: Taħt l-istampa t-tajba ikteb il-mezzi ta' trasport li kienu jintużaw f'Malta matul il-ħakma Ingliża fil-kaxxa t-tajba. **(Total: 8 marki)**

Karozzin, Dgħajsa tal-Latini, 'Light car', Omnibus, Xarabank, Ferrovija, Dgħajsa tal-pass, Tramm

____

____

____

____

____

____

____

____

Eżerċizzju B: Ikteb liema hu l-mezz ta' trasport fil-kaxxa provduta.

1.	Mezz ta' trasport li kien jintuża fi żmien il-Kavallieri u tneħħa matul il-ħakma Franċiża.	
2.	L-ewwel mezz ta' trasport pubbliku li daħal f'Malta fl-1857 fi żmien l-Ingliżi u waqaf ftit wara li daħlet il-ferrovija.	
3.	Mezz ta' trasport li beda jaħdem fil-bidu tas-seklu 20. Dan kien jaħdem bl-elettriku fuq linji tal-ħadid. Kien jgħaddi mill-Kottonera, Raħal Ġdid, Ħamrun, Sliema u Valletta.	
4.	Dan il-mezz ta' trasport kien mezz ta' trasport għall-foqra għal mijiet ta' snin. Jaħdem bil-bagħal, ħmar jew żiemel. Għadek tara xi raħħala u bdiewa jużaw dan il-mezz ta' trasport.	

(Total: 4 marki)

Eżerċizzju Ċ: Ħares lejn dawn is-sorsi marbuta mas-servizz tal-Ferrovija f'Malta u wieġeb il-mistoqsijiet.

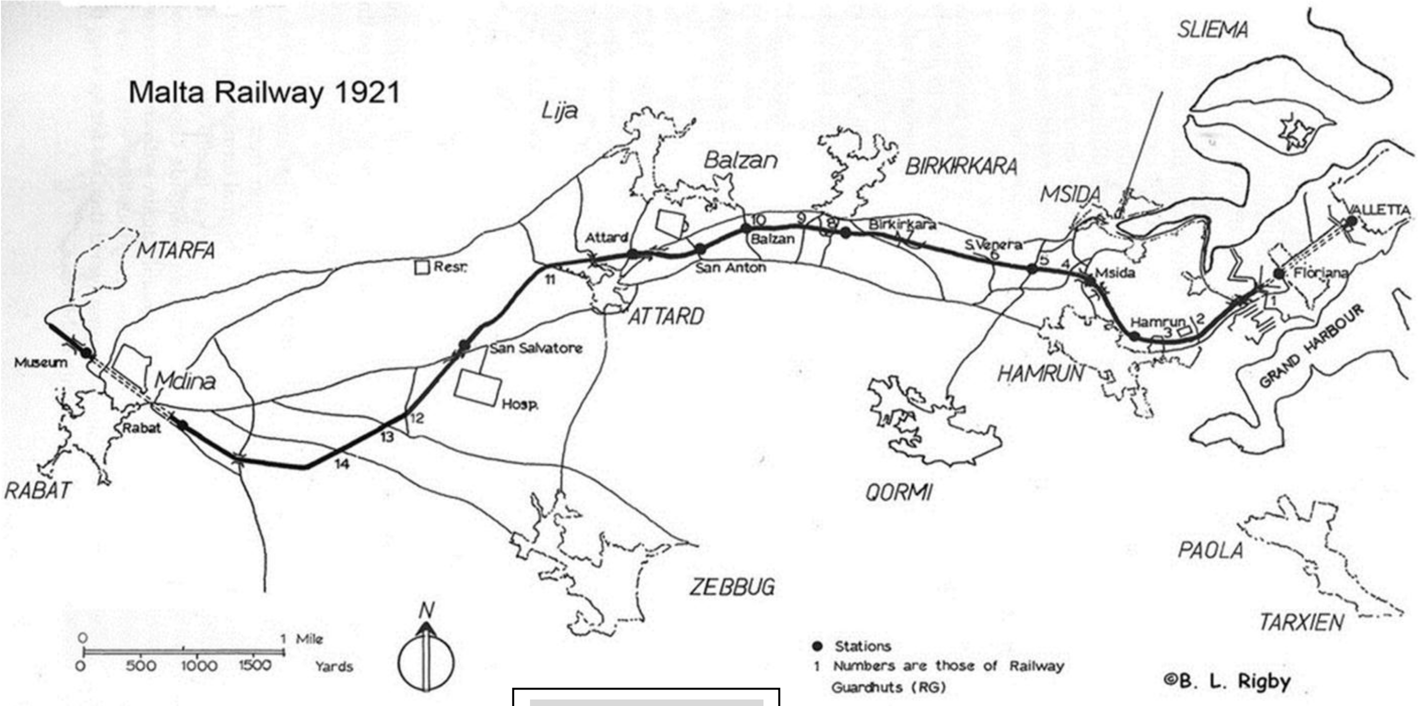

Sors A

1. F'liema seklu bdiet taħdem il-ferrovija f'Malta? ______________________________. (1)
2. Kif kienet magħrufa l-ferrovija fost il-Maltin? ______________________________. (1)
3. B'liema sors ta' enerġija kienet taħdem il-ferrovija? ______________________________. (1)
4. Semmi tliet stazzjonijiet minn fejn kienet tgħaddi il-ferrovija.

____. (3)

5. Semmi żewġ bidliet li ġabet magħha l-ferrovija fuq is-soċjetà u l-poplu Malti.

____. (2)

6. Ikteb raġuni għaliex il-ferrovija ma kinitx tgħaddi mill-ibliet tal-Kottonera?

____. (1)

Sors B

7. Ħares lejn sors B. X'kien jisimha l-kumpanija tal-ferrovija f'Malta?

______________________________. (1)

8. Minn sors B, ikteb iż-żewġ lingwi li kienu uffiċjali f'Malta fis-seklu dsatax.

______________________________. (2)

9. Semmi x'informazzjoni oħra li tista' toħroġ minn sors B.

____. (1)

10. Ikteb raġuni għaliex il-ferrovija waqfet is-servizzi tagħha fl-1931.

____. (1)

(Total: 14-il marka)

Eżerċizzju D: Wieġeb il-mistoqsijiet fuq l-edukazzjoni u l-kwistjoni tal-lingwa.

1. X'kienet il-kwistjoni tal-lingwa li bdiet f'Malta lejn l-aħħar tas-seklu dsatax?

____. (1)

2. Għaliex kienet bdiet din il-kwistjoni tal-lingwa?

____. (2)

3. Din il-kwistjoni tal-lingwa wasslet biex ikun hemm il-bidu tal-ewwel partiti politiċi f'Malta. Aqta' linja taħt dawn l-ewwel żewġ partiti politiċi:

Alternattiva Demokratika, *Constitutional Party,* *Partit Nazzjonalista,*

Partit Anti-Riformista, *Partit Laburista,* *Partit Riformista.* (2)

4. Dawn kienu l-ewwel mexxejja ta' dawn l-ewwel partiti politiċi f'Malta:

Gerald Strickland, *Neriku Mizzi,* *Paolo Pullucino,*

Fortunato Mizzi, *Patrick Keenan,* *Siġismondo Savona* (2)

5. Siġismondo Savona li kien inħatar bħala Direttur tal-Edukazzjoni fl-1880, kien ħareġ bl-idea ta' *pari passu* fl-iskejjel elementari. Fisser il-kelma *pari passu*.

____. (1)

6. Lejn l-aħħar tas-seklu 19, is-segretarju tal-Gvern Ingliż f'Malta Gerald Strickland ħareġ bl-idea tal-*free choice* fl-iskejjel elementari. Fisser il-kelma *free choice*.

____. (1)

7. Semmi effett pożittiv li ħalliet din il-kwistjoni tal-lingwa.

____. (1)

(Total: 10 marki)

Eżerċizzju E: Ħares lejn is-sorsi u wieġeb il-mistoqsijiet fuq is-saħħa pubblika.

Sors Ċ

Sors D

Sors E

1. F'Malta, fis-seklu dsatax u fil-bidu tas-seklu għoxrin, kien hawn ħafna mard infettiv. Fisser il-kelma 'infettiv'?

____.(1)

2. Ikteb żewġ raġunijiet għaliex f'Malta kien hawn ħafna mard infettiv.

____

____. (2)

3. Ħares lejn sors Ċ. Semmi l-marda infettiva li kienet tiġi mill-ħalib tal-mogħoż.

____.(1)

4. Min kien it-tabib li sab il-kura ta' din il-marda? ________________________________. (1)

5. L-isptar li jinsab f'sors D kien jintuża għan-nies infettati bil-pesta. Dan l-isptar huwa magħruf bl-isem ta' (*Bighi*, *Mater Dei*, *Lazzaretto*, *Sacra Infermeria*, *Conservatorio*). (1)

6. Semmi żewġ tipi ta' mard infettiv ieħor li kien hawn f'Malta fis-seklu dsatax.

____. (2)

7. F'sors E tista' tara sptar tal-baħrin li jinsab ġewwa l-Kalkara. Dan l-isptar huwa magħruf bħala (*Bighi, Mater Dei, Lazzaretto, Sacra Infermeria, Conservatorio*). L-istil arkitettoniku li huwa mibni dan l-isptar hu (*Barokk, Rinaxximentali, Romanesk, Neo-Gotiku, Neo-Klassiku*). (2)

8. L-isptar San Luqa li jinsab il-Pietà nbena biex iservi bħala sptar (*ċivili, tal-baħrin, militari*). (1)

9. Fl-1861 infetaħ sptar għall-pazjenti li jbatu minn mard mentali ġewwa Ħ'Attard. Kif inhu magħruf dan l-isptar? ______________________________. (1)

10. Fil-bidu tas-seklu għoxrin u b'mod speċjali wara t-Tieni Gwerra Dinjija, s-sitwazzjoni tal-mard infettiv f'Malta tjiebet. Agħti żewġ raġunijiet għaliex illum m'għadx hawn mard infettiv f'Malta.

____

____

____. (2)

(Total: 14-il marka)

Eżerċizzju F: Ħares lejn dawn is-sorsi u wieġeb il-mistoqsijiet fuq id-divertiment.

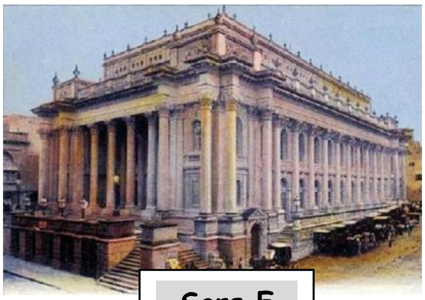

Sors F

Sors Ġ

Sors G

1. Ħares lejn sors F. Xi bnew l-Ingliżi f'nofs is-seklu dsatax għad-divertiment tal-Maltin li jgħixu fl-ibliet u ta' klassi għolja?

   ____. (1)

2. X'ġara mill-bini li jidher f'sors F? Kif qed jintuża llum?

____. (2)

3. Fuq liema stil arkitettoniku nbena l-bini f'sors F? ____________________. (1)

4. Ħares lejn sors Ġ. Ikteb eżempju ta' kif fl-antik kienu jqattgħu l-ħin liberu tagħhom n-nisa Maltin. ______________________________________. (1)

5. Ħares lejn sors G. Ikteb eżempju ta' kif fl-antik kienu jqattgħu l-ħin liberu tagħhom l-irġiel Maltin. ______________________________________. (1)

6. Semmi żewġ tipi ta' divertiment li tista' tagħmel inti fil-ħin liberu tiegħek filwaqt li n-nanniet tiegħek ma setgħux jagħmlu fi żmienhom.

____

____. (2)

(Total: 8 marki)

Eżerċizzju G: Ħdejn kull sentenza ikteb il-festa li kienu u għadhom jiċċelebraw il-Maltin.

L-Imnarja, il-Vittorja, il-Karnival, San Girgor, Santa Marija

1. F'din il-festa ħafna nies jmorru l- Belt u jilbsu l-kostumi u l-maskri. ______________. (1)
2. Fl-antik f'din il-festa ħafna Maltin kienu jieħdu l-ewwel għawma. ______________. (1)
3. Din il-festa tiġi ċċelebrata fil-15 t'Awissu. ______________________. (1)
4. Hija festa marbuta ħafna mal-Buskett u tiġi ċċelebrata fid-29 ta' Ġunju. ____________. (1)
5. F'din il-festa jsiru l-famużi tiġrijiet bid-dgħajjes li tissejjaħ regatta. ______________. (1)

(Total: 5 marki)

Eżerċizzju Għ: Ħares lejn dawn is-sorsi u wieġeb il-mistoqsijiet fuq id-difiża ta' Malta fi żmien l-Ingliżi.)

1. Meta ġew l-Ingliżi f'Malta sabu numru ta' fortizzi ta' żmien il-Kavallieri. Immarka fil-kaxxa li hemm fuq il-mappa l-ittra tal-fortizzi ta' żmien il-kavallieri li sabu l-Ingliżi. (4)

A.	Forti Sant' Anġlu	B.	Forti Tignè
Ċ.	Forti Manoel	D	Forti Ricasoli

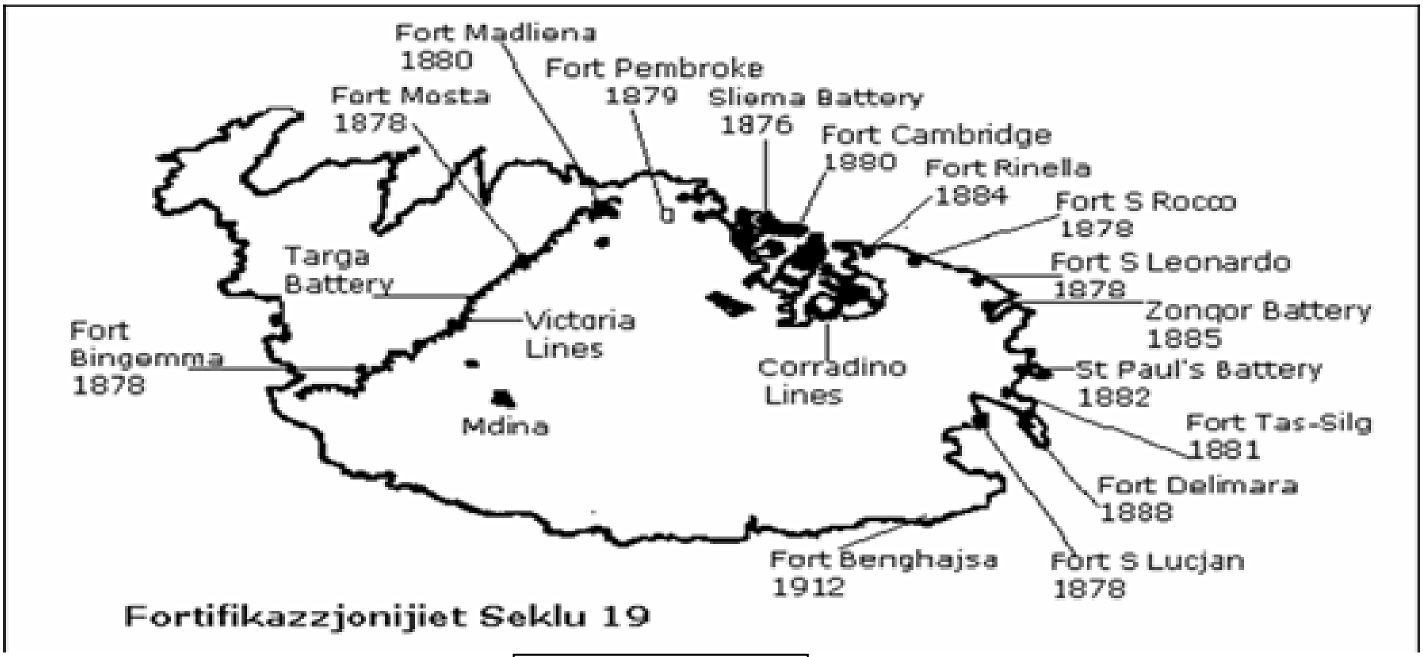

Sors Għ

2. Agħti żewġ raġunijiet għaliex id-difiża tal-portijiet kienet importanti ħafna għall-Ingliżi.

____

____. (2)

3. Ħares lejn sors Għ. Lejn l-aħħar tas-seklu dsatax, l-Ingliżi bdew jibnu fortizzi ġodda. Agħti raġuni għaliex kien propju f'dan iż-żmien li l-Ingliżi bnew numru kbir ta' fortizzi.

____. (1)

4. Biex jipproteġu l-Port il-Kbir l-Ingliżi kienu bnew il-Victoria Lines. X'kienu dawn il-Victoria Lines?

____. (1)

5. Għal min ġew msemmija dawn il-Victoria Lines? ________________________________. (1)

6. Ħares lejn sors Għ. Semmi żewġ fortizzi li nbnew mill-Ingliżi fis-seklu dsatax biex iħarsu l-Port il-Kbir u l-Port ta' Marsamxett. ____. (2)

7. Il-fortizzi li semmejt f'numru 7, ġew armati bl-iktar kanun b'saħħtu tas-seklu dsatax. Kif kien magħruf dan il-kanun? ____. (1)

8. Ikteb raġuni għaliex dawn il-fortizzi u batteriji li jidhru f'sors Għ, ma ntużawx fil-Gwerra l-Kbira u t-Tieni Gwerra Dinjija.

____. (1)

Sors H

Sors Ħ

Sors IE

9. Fit-Tieni Gwerra Dinjija, l-Ingliżi saħħew id-difiża ta' Malta. Ħares lejn sorsi H, Ħ u IE. u ikteb tliet eżempji ta' difiża li kienu bnew l-Ingliżi qabel u waqt it-Tieni Gwerra.

___________________________, _________________________, ____________________. (3)

10. Wara t-Tieni Gwerra Dinjija, l-Ingliżi baqgħu jinvestu fid-difiża ta' Malta? __________. (1)

(Total: 17 –il marka)

Eżerċizzju H: Iktub fit-tul fuq WAĦDA minn dawn it-temi. (Total: 20 marka)

1. Iddeskrivi l-istil tal-ħajja tal-Maltin matul is-seklu dsatax.

Jew

2. Iddeskrivi l-iżvilupp tal-edukazzjoni fil-gżejjer Maltin fi żmien l-Ingliżi mill-bidu tas-seklu dsatax sal-liġi dwar l-iskola sekondarja obbligatorja.

____

____

____

____